

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-92>

УДК 336.02

Механізм забезпечення фінансової безпеки страхової компанії

Юдіна С.В.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів та обліку
Дніпровського державного технічного університету

Григор'єва Н.М.

магістр
Дніпровського державного технічного університету

Чуприна О.Г.

магістр
Дніпровського державного технічного університету

У статті визначено основні сутнісні характеристики фінансової безпеки страхових організацій. Показано логіку формування необхідності в забезпеченні фінансової безпеки страхової компанії. Проаналізовано сучасний стан розвитку страхової системи. Визначено склад механізму забезпечення фінансової безпеки страхової компанії.

Ключові слова: фінансова безпека страхових організацій, механізм забезпечення фінансової безпеки, ринок страхових послуг, активи, сформовані страхові резерви.

Юдина С.В., Григор'єва Н.М., Чуприна О.Г. МЕХАНИЗМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ

В статье определены основные существенные характеристики финансовой безопасности страховых организаций. Показана логика формирования необходимости в обеспечении финансовой безопасности страховой компании. Проанализировано современное состояние развития страховой системы. Определен состав механизма обеспечения финансовой безопасности страховой компании.

Ключевые слова: финансовая безопасность страховых организаций, механизм обеспечения финансовой безопасности, рынок страховых услуг, активы, сформированные страховые резервы.

Yudina S.V., Grigorieva N.N., Chuprina A.G. MECHANISM OF SECURING THE INSURANCE COMPANY'S FINANCIAL SECURITY

The article defines the main essential characteristics of the financial security of insurance organizations. The logic of the formation of the need to ensure the financial security of the insurance company is shown. The modern state of development of the insurance system is analyzed. The composition of the mechanism for ensuring the financial security of the insurance company is defined.

Keywords: financial security of insurance organizations, the mechanism for ensuring financial security, the market of insurance services, assets, formed insurance reserves.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний стан вітчизняного ринку страхових послуг вимагає від керівників та менеджерів страхових компаній прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності, коли діяльність організацій перебуває під впливом загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, результатом яких може стати неплатоспроможність або банкрутство. Наявність жорсткої конкурентної боротьби на страховому ринку України загострює ці проблеми, тому актуальним сьогодні стає забезпечення фінансової безпеки

страхових організацій як запоруки нормального їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні аспекти визначення сутності поняття фінансової безпеки, відповідних загроз, індикаторів, а також системи критеріїв і параметрів фінансової безпеки досліджено в наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених: О.В. Ареф'євої, О.І. Барановського, І.О. Бланка, З.С. Варналія, Н.П. Ващекина, Н.П. Гончарової, К.С. Горячевої, Ф.І. Євдокимова, М.М. Єрмошенка, Я.А. Жаліла, В. Забродського, В.Б. Зубік, С.М. Ілляшенка, Л. Коженювські та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом із тим варто відзначити недостатність розроблення проблеми забезпечення фінансової безпеки страхових організацій. Окремі питання стосовно даного поняття досліджувалися О.І. Барановським, Н.М. Внуковою, О.О. Гаманковою, Р. Глейзером, Ю.В. Панковим, В.О. Суховим.

Але недостатність розроблення механізму фінансової безпеки страхових організацій зумовлює необхідність та актуальність дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є подальший розвиток теоретичних основ та основ практичного застосування механізму забезпечення фінансової безпеки страхових компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з чинним законодавством, страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

Страхування є не тільки методом захисту суб'єктів підприємницької діяльності від непередбачуваних подій, а й засобом захисту від змін економічної кон'юнктури. Акумуляовані у страхових компаніях фінансові ресурси через систему інвестування сприяють розширенню виробництва, що є вигідним страховикам, страхувальникам та іншим підприємницьким

структурам [2]. Таким чином, як бачимо, страхування сприяє оптимізації ресурсів, спрямованих на організацію економічної, а отже, й фінансової безпеки як держави, так і її суб'єктів.

Варто погодитися з точкою зору О.І. Барановського, що важливість дотримання фінансової безпеки ринку страхових послуг зумовлена, по-перше, його вагомістю як джерела довгострокових інвестицій в економіку держави, по-друге, необхідністю подальшого розвитку ринку страхування [3].

Отже, фінансову безпеку страховика можна розглядати як такий його фінансовий стан, що характеризується збалансованістю системи фінансових показників, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дає змогу своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток страхової організації в поточному та наступних періодах.

Категорійний апарат, який характеризує фінансову безпеку страхової компанії, дуже широкий. Основні сутнісні характеристики фінансової безпеки страховика показано на рис. 1.

Як видно з наведеного рисунку, фінансова безпека страхової організації виступає складником економічної безпеки; це також система, спрямована на забезпечення ефективного розвитку страховика в поточному та наступному періодах. Отже, фінансовий складник економічної безпеки є фундаментальною основою економічно ефективною страхової компанії, тобто такої, котра відстоює інтереси як власників організації, так і страхувальників і забезпечує свою фінансову безпеку як у поточному періоді, так і на пер-

Рис. 1. Основні сутнісні характеристики фінансової безпеки страхових організацій

спективу за умов необмеженої конкуренції на страховому ринку.

Разом із цим фінансова безпека страхової компанії – це стан захищеності головного та пріоритетних фінансових інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз. Для страхової організації у зв'язку з необхідністю забезпечення страхового захисту головним фінансовим інтересом є максимізація ринкової вартості страховика, але за умови, що множення капіталу власників страхової компанії має відбуватися з одночасним задоволенням потреб страхувальників.

Як відомо, пріоритетними фінансовими інтересами страхової компанії виступають: збільшення обсягів збору страхових премій; примноження обсягів прибутку від страхової та інвестиційної діяльності; досягнення ефективності перестраховальних операцій; чітке планування обсягів страхових резервів, достатності капіталу та ліквідності активів; досягнення рівноваги між доходністю і ризикованістю інвестування страхових резервів тощо.

Вплив різного роду загроз на фінансові інтереси страхової організації, показує логічний ланцюжок «потреба – фінансовий інтерес – мотив – дія – кінцеві результати», який являє собою теоретичний процес формування кінцевих результатів діяльності страхових компаній. Первинною у цьому процесі виступає потреба в досягненні поставлених цілей страхової компанії та отриманні позитивних кінцевих фінансових результатів. Фінансові відносини страховика знаходять своє відображення, насамперед, у відповідних фінансових інтересах, які являють собою спонукальні мотиви дій страховика щодо забезпечення необхідних умов реалізації цілей його діяльності.

Із фінансовим інтересом тісно пов'язане поняття мотиву як спонукального чинника дій та вчинків фінансового менеджменту страховика. За мотивом логічно відбувається певна дія, яка породжує конкретний результат у вигляді задоволення потреби.

У реальній ситуації на страховому ринку існує безліч загроз, які впливають на фінансові інтереси страхової компанії, ігнорування котрих може в майбутньому негативно відобразитися на її фінансовій стійкості, платоспроможності та загальному фінансовому стані. Саме за таких умов виникає потреба в забезпеченні безпечного функціонування страхової організації, а в нашому разі – у в забезпеченні її фінансової безпеки.

Найбільшої турботи для страховика потребують загрози саме фінансовій безпеці,

оскільки всі втрати (організаційного, інформаційного, матеріального характеру, стану надійності компанії) у кінцевому підсумку виражаються саме у фінансових утратах, тобто втратах фінансових ресурсів.

Під час визначення категорії «фінансова безпека страхової організації» потребують уточнення поняття «загроза фінансовій безпеці страховика» та «фінансова небезпека».

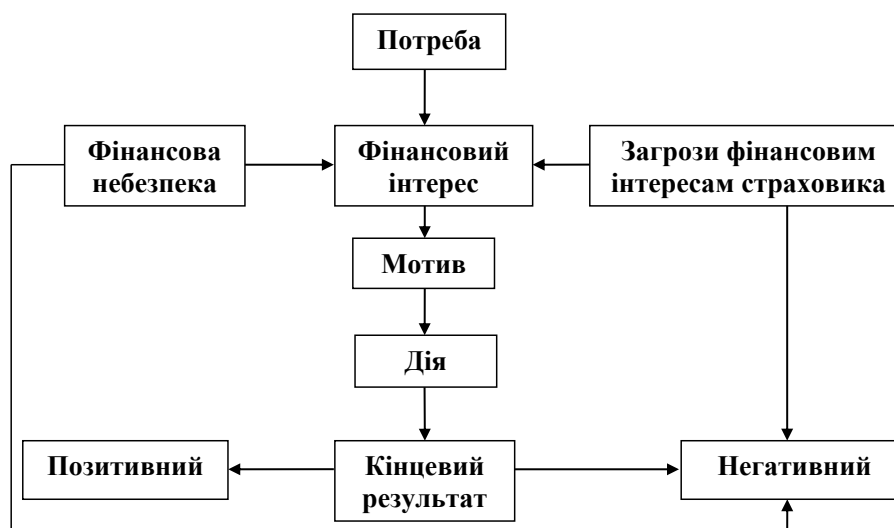
На нашу думку, загальним у характеристиці загрози й небезпеки є їхня можливість заподіяти збитки об'єктові безпеки, тобто системі пріоритетних фінансових інтересів страхової компанії.

Загроза фінансовим інтересам страховика – це реальна або потенційна можливість нанесення збитків, яка характеризується конкретним джерелом походження та об'єктом впливу.

Таким чином, можна розглядати фінансову небезпеку та загрози фінансовим інтересам страховика як комплексне поняття, тобто «загроза фінансовій безпеці страхової організації».

Отже, загроза фінансовій безпеці страховика – це потенційна чи реальна ймовірність негативного впливу процесів, явищ, чинників або умов на його загальний фінансовий стан, а також на рівень фінансової стійкості та платоспроможності.

Серед основних причин виникнення загроз, які з'являються із зовнішнього середовища, варто виділити такі [4]: стрімкий розвиток процесу глобалізації фінансово-економічних зв'язків, інтернаціоналізації світового ринку страхових послуг; високий ступінь концентрації фінансових ресурсів на міжнародних страхових ринках, високий ступінь інтеграції у сфері перестраховування; високий ступінь мобільності і взаємозв'язку страхових фінансових ринків на базі новітніх інформаційних технологій; взаємопроникнення внутрішньої й зовнішньої політики держав, що все більше залежать від світових страхових фінансів; посилення конкуренції та конфліктів між державами у сфері страхування, використання стратегій завоювання світового економічного простору (експансії) з використанням страхування; надмірна залежність національних страхових галузей (особливо в розрізі перестраховування) від іноземного капіталу, що робить фінансову безпеку страхової діяльності надзвичайно вразливою; глобальне наростання нестійкості страхового складника світової фінансової системи, виникнення загрозливих кризових тенденцій, нездатність

Рис. 2. Логіка формування необхідності в забезпеченні фінансової безпеки страхової компанії

сучасних фінансових інститутів (у тому числі міжнародних) ефективно їх контролювати.

Внутрішні загрози породжуються переважно: непродуманою фінансово-економічною політикою компанії; прорахунками органів її управління у визначенні пріоритетів фінансового менеджменту; помилками, зловживаннями й іншими відхиленнями (безгосподарністю, економічними злочинами і т. п.) в управлінні тарифною, інвестиційною, перестраховальною, а також кадровою і комунікаційною політикою страхової компанії, незбалансованістю страхового портфеля тощо.

Фінансова безпека відзначається також системою якісних (ґрунтуються на параметрах визначення конкурентної позиції) та кількісних параметрів (базуються на показниках фінансової стійкості, платоспроможності, а також ефективності діяльності страхової компанії) безпечного стану страховиків.

Об'єктом забезпечення фінансової безпеки страховика є сформована система пріоритетних фінансових інтересів страхової компанії, безпеку якої необхідно забезпечити.

Суб'єктами фінансової безпеки виступають власники, керівництво та персонал компанії.

Основна мета забезпечення фінансової безпеки страховика виходить із її сутності, а саме вона полягає в дотриманні такого фінансового стану страхової організації, який характеризується збалансованістю системи фінансових показників та інструментів, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дає їй змогу своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпе-

чує ефективний розвиток страхової компанії в поточному та наступних періодах.

Предмет фінансової безпеки – це діяльність її суб'єктів, яка спрямована на об'єкти фінансової безпеки страховика за рахунок реалізації функцій, принципів та стратегічних заходів із забезпечення безпечного рівня функціонування страхової компанії.

Держава здійснює нагляд за діяльністю страхових компаній через свої інститути, а саме Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг. Так, відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [5], серед основних завдань Національної комісії з фінансових послуг є здійснення нагляду за наданням фінансових послуг та додержанням законодавства у сфері страхування. Відповідно до ст. 30 зазначеного Закону, вповноважений орган має право проводити в межах своїх повноважень перевірку (інспекцію) діяльності учасників ринків фінансових послуг (окрім споживачів фінансових послуг), їх афілійованих та споріднених осіб.

Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [6] передбачено проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю), які здійснюються шляхом проведення перевірок, ревізій, оглядів, обстежень та інших дій.

У 2017 р. Національна комісія фінансових послуг планових перевірок не проводила у зв'язку з дією мораторію на проведення планових заходів державного нагляду (контр-

олу). Водночас протягом 2017 р. Національною комісією фінансових послуг здійснено 94 позапланові перевірки (що на 59,3% більше, ніж у 2016 р.), із них: за рішенням суду – дев'ять; за погодженням із Державною регуляторною службою України – 84; за клопотанням заявника – 1.

Водночас Національною комісією з фінансових послуг на постійній основі забезпечується щоквартальний аналіз звітних даних страхових компаній на предмет загального фінансового стану фінансової установи, дотримання ними вимог до платоспроможності та інших обов'язкових фінансових нормативів.

При цьому в 2017 р. пріоритетними напрямками здійснення пруденційного нагляду за діяльністю страховиків було визначено контроль над дотриманням вимог до розкриття інформації, управління ризиками, резервування та підвищення відповідальності фінансових установ за порушення зазначених вимог.

За результатами здійснення пруденційного нагляду індикативні показники кількості складених актів про правопорушення до кількості фінансових установ за їх видами в 2016–2017 рр. становили відповідно 0,96 та 0,78. Така оцінка дає змогу скласти об'єктивну картину щодо стану страхових компаній.

Варто зазначити, що ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2017 становила 294, у тому числі СК life – 33 компанії, СК non-life – 271 компанія (станом на 31.12.2016 – 310 компаній, у тому числі СК life – 39 компаній, СК non-life – 271 компанія). Як бачимо, кількість страхових компаній (СК) має тенденцію до зменшення: за 2017 р. порівняно з 2016 р. кількість компаній зменшилася на 16 од., порівняно з 2015 р. – на 67 од.

За 2017 р. частка валових страхових премій у відношенні до ВВП залишилися на рівні 2016 р. та становила 1,5%; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП за 2017 р. становила 1,0%, що на 0,1 в. п. менше порівняно з відповідним показником 2016 р.

Порівняно з 2016 р. на 8 261,5 млн. грн. (23,5%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 2 030,6 млн. грн. (7,7%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже за всіма видами страхування [7].

Важливими показниками, що характеризують стан фінансової безпеки страхових ком-

паній, є динаміка активів та сформованих страхових резервів.

Варто зазначити, що станом на 31.12.2016 обсяг загальних активів страховиків становив 57 381,0 млн. грн., що на 2,3% більше порівняно з відповідним показником минулого року. Але така ситуація в умовах інфляції не може вважатися позитивною.

Структура активів страхових компаній, визначених відповідно до ст. 31 Закону України «Про страхування» [1], для представлення страхових резервів станом на 31.12.2017 порівняно з інформацією станом на 31.12.2016 мала такі зміни:

- на 709,6 млн. грн. (або на 6,2%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами), і становив 12 238,2 млн. грн. (або 33,9% від загального обсягу активів). При цьому обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті, зменшився на 293,7 млн. грн. (або на 14,1%) і становив 1 793,3 млн. грн. проти 2 087,0 млн. грн. станом на 31.12.2016;

- на 1 315,0 млн. грн. (або на 16,5%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 6 653,6 млн. грн. (або 18,4% від загального обсягу активів);

- на 1 031,9 млн. грн. (або на 18,6%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що імітуються державою, і становив 6 572,1 млн. грн. (або 18,2% від загального обсягу активів);

- на 582,6 млн. грн. (або на 16,8%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 4 054,5 млн. грн. (або 11,2% від загального обсягу активів);

- на 168,0 млн. грн. (або на 5,7%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і становив 2 757,4 млн. грн. (або 7,6% від загального обсягу активів).

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі ст. 31 Закону України «Про страхування» [1], де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 31.12.2017 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів, становив 36 084,6 млн. грн. (на 1 012,7 млн. грн. більше, ніж на відповідну дату 2016 р.), які в розмірі 22 450,7 млн. грн. використано з метою представлення коштів страхових резервів.

Отже, сучасна страхова справа включає обов'язок інститутів влади створювати меха-

нізми захисту національних фінансово-економічних інтересів і протистояти впливу внутрішніх і зовнішніх загроз розвитку фінансового інституту страхування, закріплених законодавчо. Саме за допомогою забезпечення фінансової безпеки страхової діяльності законними шляхами можуть бути реалізовані фінансові інтереси юридичних та фізичних осіб України та її громадян на міжнародному і національному рівнях.

Висновки з цього дослідження. У сучасних умовах головною засадою ефективного функціонування страхового ринку є надійність його основних учасників – страховиків. Фінансова безпека виступає запорукою виживання страхової компанії в умовах жорсткої конкурентної боротьби, сприяє реалізації фінансових інтересів організації, забезпечує її розвиток. Спираючись на аналіз сутності категорії «фінансова безпека страхової організації», наведений у науковій літературі, запропоновано під нею вважати такий її фінансовий стан, який характеризується збалансованістю системи фінансових показників, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дає змогу своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток страхової організації в поточному та наступних періодах.

Для страхової організації у зв'язку з необхідністю забезпечення страхового захисту головним фінансовим інтересом виступає максимізація ринкової вартості страховика за умови, що примноження капіталу власників страхової компанії має відбуватися з одночасним задоволенням потреб страхувальників.

До категоріального апарату фінансової безпеки страхових організацій слід віднести: об'єкт, суб'єкт фінансової безпеки та її сутнісні характеристики; головний та пріоритетні фінансові інтереси; загрози фінансовій безпеці; мету забезпечення фінансової безпеки; предмет фінансової безпеки; інформаційно-аналітичне забезпечення; механізм забезпечення; критерії оцінки та ефективності управління фінансовою безпекою; оцінку рівня фінансової безпеки страхової компанії; якісні і кількісні параметри безпечного стану страховиків; інтегральний показник оцінки рівня фінансової безпеки; методика оцінки і забезпечення належного рівня фінансової безпеки; рівень фінансової безпеки; методи й інструменти забезпечення фінансової безпеки; технологію управління фінансовою безпекою; інформаційну підсистему забезпечення фінансової безпеки; моніторинг фінансової

безпеки страховика; прогнозування рівня фінансової безпеки.

До основних сутнісних характеристик фінансової безпеки запропоновано включати, такі, що водночас є: складником економічної безпеки страховика; системою, спрямованою на забезпечення ефективного розвитку страхової компанії в поточному та наступних періодах; станом захищеності головного та пріоритетних інтересів страховика від внутрішніх та зовнішніх загроз; фінансовим станом, що дає змогу своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання; сукупністю якісних та кількісних характеристик безпечного стану страхових компаній; об'єктом управління, що характеризується збалансованістю системи фінансових показників.

Особливості страхової компанії зумовлюються характерними рисами об'єктів управління фінансовою безпекою, а саме: страхового тарифу, страхових резервів, власних коштів, страхового портфеля, перестраховування, інвестиційної діяльності, кінцевого фінансового результату.

До складу механізму забезпечення фінансової безпеки страхової компанії слід включити такі елементи: суб'єкт і об'єкт управління; сукупність фінансових інтересів страховика; функції, принципи і методи управління; інструментарій управління фінансовою безпекою; критерії оцінки рівня фінансової безпеки; техніку і технологію управління.

До основних етапів функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки страхової компанії можна віднести: вчасне виявлення та аналіз зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій безпеці страховика; оцінку поточного стану фінансової безпеки та запровадження заходів моніторингу із цього приводу; вчасну реалізацію запланованих заходів, спрямованих на забезпечення фінансової безпеки страхової компанії; здійснення відповідних заходів контролю забезпечення фінансової безпеки страхової компанії; коригування вищеназваних етапів для підтримання належного рівня фінансової безпеки, а також забезпечення ефективного розвитку страхової компанії.

Таким чином, забезпечення фінансової безпеки виступає одним із головних чинників реалізації фінансової інтересів страховиків, дає змогу передбачити виникнення або нейтралізувати дію загроз внутрішнього й зовнішнього характеру, а також є невід'ємною умовою ефективного функціонування страхових компаній на ринку страхових послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про страхування». URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр).
2. Страхування: теорія та практика: навчально-методичний посібник / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, Л.В. Временко та ін.; за заг. ред. проф. Н.М. Внукової. Харків: Бурун Книга, 2004. 376 с.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004.
4. Панков Ю.В. Финансовая безопасность страховика как атрибут страховой культуры. URL: [http:// zhurnal.lib.ru/p/ pankow_j_w/](http://zhurnal.lib.ru/p/pankow_j_w/).
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/go/2664-14](http://zakon.rada.gov.ua/go/2664-14).
6. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16).
7. Підсумки діяльності страхових компаній за 2017 рік. URL: <https://forinsurer.com/files/file00634.pdf>.

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy "Pro strakhuvannia". [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/ show/85/96-вр](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр)
2. Vnukova N.M. Strakhuvannia: teoriia ta praktyka. (2004) [Tekst]: Navchal'no-metodychnyj posibnyk / N.M. Vnukova, V.I. Uspalenko, L.V. Vremenko, ta in.; za zahal'noiui redaktsiiei prof., Vnukovoi N.M., – Kharkiv: Burun Knyha, – 376 p.
3. Baranovs'kyj O.I. Finansova bezpeka v Ukraini (metodolohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia). (2004): Monohrafiia. – K.: Kyiv. nats. torh. – ekon. un-t.
4. Pankov Ju.V. Finansovaja bezopasnost' strahovika kak atribut strahovoj kul'tury. [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: [http://zhurnal.lib.ru/p/ pankow_j_w/](http://zhurnal.lib.ru/p/pankow_j_w/).
5. Zakon Ukrainy "Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh". [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: [http:// zakon.rada.gov.ua/go/2664-14](http://zakon.rada.gov.ua/go/2664-14).
6. Zakon Ukrainy "Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodars'koi diial'nosti". [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16).
7. Pidsumky diial'nosti strakhovykh kompanij za 2017 rik. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://forinsurer.com/files/file00634.pdf>.